

— Hvi heldur tú Olaf Olsen ynskir at sleppa frá sum landsstýrismaður?

Steinbjørn Lillá, fulltrúi:

— Eg hevði ikki viljað verið fiskimálaráðharri undir Paula Ellefsen sum lögmanni, sum jú skal hava sín vilja ígjøgnum fyrri einhvønn pris. Fyrst gevur hann fransum loyvi at fiska við smærri meskum undir Føroyum og so letur hann yvirvaldsráttin av Svalbardsleiðunum til norðmenn, nakað sum teir onga heimild hava til. Hetta trumfar lögmaður ígjøgnum imóti Olaf'sa vilja.

Tað eru neyvnan aðrar grundir enn samarbeiðstrupulleikar í landsstýrinum, sum eru orsök til, at Olaf vil frá, og tað vil eg eisini kalla persónligar orsøkir. Eg hevði ikki sum fiskimálaráðharri funnið meg í yvirfyri samfelagnum at fáa slíkt trýst niður yvir heysin.

Eg kenni Olaf Olsen sum ein mann við ábyrgd fyrri sínum arbeiðsøki, og eg trúgvi hann er væl vitandi um tað hann ger í hesum forinum. Nú fer hann í tingið, og har kann hann lættliga koppa landsstýrinum, um hann vil tað.

Steinbjørn í Dali, skrivstovumaður:

— Eg hevði ikki viljað sítíð í Olaf'sa stað í slíkum klandursholi sum úti í Tinganesi, har øll mál verða blokerað av Paula Ellefsen. Alt bendir á, at eingin kann arbeiða saman við verandi lögmanni. Annars haldi eg, tað er rætt av Olafi Olsen at taka hetta stigið nú, tí hetta setir eitt spurnartekin við Paula Ellefsen. Okkurt má henda, tí øll týðandi samfelagsmál verða blokerað í Tinganesi bert av einum manni.

Lønarkravið altíð stríðs-spurningur men aftaná samráðingarnar yvirbjóða arbeiðsgevarar hvønn annan

sjónarmið

Ídag:

Høgni Højgaard, formaður í Havnar Handverkarafelag

Um vit lita aftur um bak, kunnu vit siga, at tey tvey seinastu árin royndust væl betur til arbeiði, enn nakar tordi at rokna við, tá sáttmálarnir vóru gjørdir. Í Havni hevur verið so mikið av handverksarbeiði, at tað hevur ikki fingist nokk av handverkarum innan ávisar handverksgreinir. Tó má áðanast, at úti um landið hevur tað verið slakari. Har hevur ofta knipt at fingið varandi arbeiði.

Tað er at fegnast um, at Tórshavnar kommuna hevur samtykt at seta arbeiðsávising á stov. Enn er hetta ikki komið at virka, men vónandi gongur ikki alt ov long tíð, til hetta kemur í fasta legu. Spell er, at vit ikki hava fingið eina almenna, landsumfatandi arbeiðsávising.

Í hesum sáttmálaskeiðnum eydnaðist at fáa tann fyrsta sáttmálan við Føroya Landsstýri um fastlønstar handverkarar í landsins tænastu. Eisini kann nevast, at nú kunnu allir limirnir í Havni fáa eina ókeypis livstrygging frá felagnum.

Tilgongdin av lærlingum er nú aftur eftir ein steðg støðugt vaksandi. Hetta er at fegnast um. Tilgongdin innan málarafrakið er næstan útdøyd. Til el- og autofakið er tilgongdin jøvn, meðan tað fyrri jarnsmiðir og maskinsmiðir er vaksandi. Fyri húsasmiðir og snikkarar er tilgongdin eitt sindur øjvæn, men so liðandi vaksandi.

Tað er eisini at fegnast um at Tekniskí Skúlin er farin at skipa fyrri skeiðum í eftirútbúgving. Higartil hevur hetta bert verið fyrri avmarkaðar handverksgreinir, men nú eru útlit at hóma, so vit tora at vóna, at tað verður gjørt meira við at eftirútbúgva handverkarar. Henda eftirútbúgving kemur bæði til einstaka og arbeiðsgevaranum til góðar. Aðgævu okjóm gongur útviklingurin so skjótt, at skulu vit vera kappingarforir, er neyðugt við eftirútbúgving. Umstøðurnar á Tekniská Skúlanum eru blivnar munandi betur enn fyrr, nú er útgerðin á verkstaðardeildunum á hædd við tað, sum verður nýtt aðrarstaðir. Tó er eftir at vóna, at skúlin kann fáa sín egnu hólir, sum ætlanin var, tá farið varð undur skúlaheimsbyggingina. Eisini kann nevast, at tað

samarbeiði, sum nú er byrjað á norðurlatliskum plani, er við til at útvíða okkara sjónarring.

Har kunnu vit læra og siggja, hvussu korini hjá øðrum eru. Til dømis í Grønlandi hava teir tveir vinnuskúlar, meðan vit í Føroyum ongan hava.

Tað eru nógv onnur dømi um bæði sosialar og ókonomiskar fyrimunir í okkara grannalöndum, sum vit ikki hava.

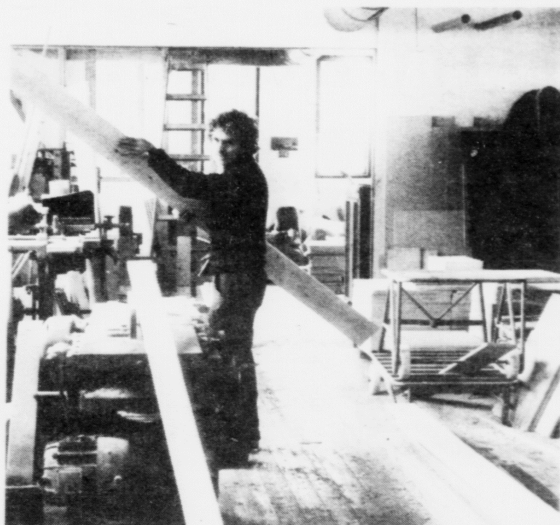
Hesir fyrimunir — umframt lönina — gera, at sleppast kann undan fleiri fæstum útreiðslum til tryggingar og annað, sum annars skuldi verið gildið av lönini aftur.

Í hesum sáttmálaskeiðnum slapst heldur ikki undan nokrum av hesum óhugnaligu uppsagnunum av fólki, sum kann fáa ein at ívast, um ein er staddur í Føroyum ella í onkrum øðrum ávisum löndum. Hesar uppsagnir eru tíðum væl kamufleraðar, men ein og hvør veit, hvat liggur aftanfyrri. Tað verður sagt, at í Føroyum er frælsi bæði til at skriva og tala, men hvussu langt gongur hetta frælsi? Eitt er givið, tú kanst bæði skriva og tala, men eitt er vist, at tú kemur sjálvur at merkja avleiðingarnar av hesum. Hetta ger, at tað eru so fá, sum tora at krevja sín sjálvsagda rætt á arbeiðsplássinum, sjálvst um hesin rættur er sáttmálabundin ella lógarfestur.

Nú er aftur at hoyra, at tað er ikki so nógv arbeiði í væntu, men tað er kanska ikki so lógið, tí nú er bert stutt til, til sáttmálarnir verða uppsagdir.

Tað hevur verið vanligt, tá litid er av arbeiði, at ein viss «skrekkanpanja» fer í gongd frá arbeiðsgevarans síðu. Hetta er allarhelst gjørt fyrri at taka mótið frá fólki, so at tey missa stríðshugin og prisa seg lukkuligan bara tað eydnast ikki at missa arbeiðið. Hesin prisurin fyrri ikki at missa arbeiðið kann bliva dýrur, um talan er um fleiri sáttmálaskeið.

Tá føroyski handverkarin setur fram krøv um meira lön, verður hetta við samráðingartil ein stóran stríðsspurning. Men tá sáttmálarnir eru undirskrivaðir, kunnu somu menn yvirbjóða hvønn annan, tá teir søkja eftir fólki. Tað eru fleiri føroyingar,

sum fáa nakrar krónir meira um tíman enn sáttmálin sigur, men tað er litið móti teimum fyrimuninum sum teir útlendsku handverkarar fáa í Føroyum. Eg kann taka dømi sum eru heilt vanligt og sum eg havi prógv fyrri. Á somu arbeiðsplássum arbeiða føroyingar og útlendingar. Føroyingarnir fáa lön eftir sáttmálanum, sum gevur umleið niggju-tiggju túsund um mána, meðan útlendingarnir hava avtalu um fast yvirtímatat um vikuna, frian bústað og pening fyrri kost. Hetta samanlagt gevur nítjan túsund um mána.

Tað er ikki bara arbeiðsgevarin sum hevur skyldina fyrri henda mismunin, men ofta eru tað teir, sum bjóða arbeiðini út, sum á henda hátt hundsá við almennum pengum, sum verða lætnir til almennar og kommunalar byggingar.

Um tí føroyska handverkararum varð bjóðað hetta, tá søkt varð eftir fólki, hevði neyvnan verið neyðugt at søkt eftir handverkarum uttanlands.

So verður sagt, at tann føroyski handverkarin ikki klárar seg so væl í arbeiðnum sum útlendingar. Hetta er sjálvandi mæn og verður sagt fyrri at rættvisgera eina diskriminering av føroyingum. Um handverkarar her á landi onki duga, kann skyldin bara liggja hjá arbeiðsgevaranum sjálvum, sum upp-lærir handverkararnar.

Dømir eru um stórar fyrítøkur, sum hava arbeiðt her á landi í eini tjúgu ár, men ongantið havt ein einasta drong ella mann í læru. Vilja tit hava nokk av góðari føroyskari arbeiðsmegi, so taki føroyingar í læru, so fáa tit handverkarar ið svara til tykkara format. Tit fáa ikki góðar handverkarar við einvisari profittjagt, sum er baserað upp á lötuvinn-ing.

Tað er hugstoytt at siggja, at fleiri og fleiri føroyskar byggyfritøkur meira og minni virka sum agentar og strámann fyrri útlendskar fyrítøkur.

Nú er tíð til, at vit ganga í okkum sjálfar, og at allar fram-burðshugaðar kreftir í hesum landi finna saman, so at vit saman við arbeiðsgevarunum kunnu finna fram til gongdar leiðir arbeiðinum viðvíkjandi. So

at vit í stórri mun koma at fram-leiða alt tað, vit hava brúk fyrri í samfelagnum.

Um møguleiki var skaptur fyrri at framleiða meir og meir av tí liðugtgerða, sum vit annars flyta inn, var ongin vandi fyrri arbeiðsloysi, og so kundu øll tey ungu, sum kanska onki vita sær, fingið lærupláss ella arbeiði.

Tað kann roknað við, at sáttmálarnir verða uppsagdir nú í vár. Hvat í fer at koma burtur úr hesum samráðingunum er sjálvandi ilt at siga nú. Sum tað er sagt fyrr hoyrist, at tað møguliga verður gjørt nakað frá politiskari síðu við pristalið. Um hetta er so, vil eg heita á politikkararnar, sum at fáa hetta gjørt beinan veg, so at vit vita á hvørjum grundarlagi vit skulu samráðast út frá.

Eg vil ikki hopa, at tað aftur hesaferð verður biðað, til allir sáttmálar eru gjørdir, at tað tá verður broytt upp á pristalsúr-rokningina. Hetta hevur fyrr verið gjørt og hevur tá virkað sum ein knivur í ryggini á lønmót-takarunum.

Sárin av hesum koma at hava langa tíð um at gróðast.

Tann vinningssteðgurin sum varð settur fyrri tveimum árum síðan virkaði kanska tað fyrstu tíðina, men sum gongdin er nú, hevur hann litlan og ongan týdn-ing.

Eina arbeiðaraverndarlóg hava vit fingið. Leingi varð biðað eftir henni, men nú er hon so í gildi. Henda lóg er gjørd til frama fyrri arbeiðaran, til at verja hann imóti skaðatilburðum og øllum teimum heilsudrepandi ávirkan-um, sum kunnu koma fram undir arbeiðinum.

Tað er harmuligt at siggja, hvussu illa henda lóg verður yvir-hildin, einahelt av tí at fólk ikki torir at krevja sín rætt.

Min áheitan skal vera: hand-verkarar veljið tykkum trygg-leikaumboð á øllum plássum og krevjið tykkara rætt.

Tað er tykkara egna heilsa, sum stendur í vága. Tá tit hava mist hana, spyr ongin arbeiðs-gevari eftir tykkum meira.

Krevja vit ikki sjálfvrið, sum vit hava lógligan rætt til, fáa vit onki.

Tað vera fáir arbeiðsgevarar, sum koma at geva okkum nakað.